

* 1979 Dünya Sağlık Günü

I - ÇOCUĞUN SAĞLIĞI - DÜNYANIN GELECEĞİ

Dr. Halfden MAHLER
Dünya Sağlık teşkilatı
Genel Müdürü

II - ULUSLARARASI ÇOCUK YILI VE ÇOCUKLARIMIZ

Doç. Dr. Yıldız TÜMERDEM
Halk Sağlığı Eğitim Komitesi adına

Bu yıl Uluslararası Çocuk Yılı ve dünya ülkelerinde çocuk sorunu bulunmayan mutlu bir ülkenin varlığını düşlemek bile olanaksız gibi. Üstelik, bizim durumumuzdaki gelişmekte olan memleketlerde bu sorun, bu güne dek üzerine değerinçe eğilinmediğinden, ağırlığını, ileride artık hiç derman kâr etmeyecek biçimde sürdürüyor: Çeşitlenerek... Çetrefilleşerek...

Gerçekten memleketimizdeki çocuk sorunu hem nitelik, hem de nicelik bakımından çok özgülü boyutlara ulaşmış durumda. Buna karşılık, ortada kökten çözümlere yönelik önlemlerin alınmış olması şöyle dursun, daha konunun gereği gibi (Bir savaş heyecaniyle) ele alınacağına işaret eden belirtilere bile rastlanmıyor. Ve sorun bir çıg oluşumu ile alabildiğine büyüyüp gidiyor, yani, yeni dertler yeni acılar getirecek...

Genellikle "Çocuk Sorunu" başlığıyla ortaya sürülen konunun bölüm başlıkları da aşağı yukarı şöyle:

- Korunmaya muhtaç çocuklar
- Sağır, kör, sakat çocuklar
- Çalışan çocuklar
- Suç işleyen çocuklar
- Anneleri çalışan çocuklar
- Yabancı memleketlerde çalışan işçilerimizin çocukları (okul, dil, bakım... vb.)
- Çeşitli nedenlerle okula gidemeyen çocuklar

- Çocukların sağlık koşulları
- Çocukların Beslenme durumu.

Her biri kendi başına büyük çabalar ve özveriler bekleyen bu bölümler konunun önemini ve kapsamını tüm açıklığıyla ortaya koyuyor.

Yazımızın başında da belirttiğimiz gibi, çocuk sorunu yalnız bizim memlekete özgü bir sorun değil; değişik oranlarla dünyanın her yerinde var. Ancak, nicelik ve nitelik bakımından özgülü pay geliştirmekte olan ülkelerin kefesinde,

Bu bakımdan konunun bir de bu düzeydeki görünümünden fikir edinmek üzere, Dünya Sağlık Örgütü Genel Müdürü Dr. Halfden Mahler'in SANTE DU MOND (WORLD HEALTH) dergisinde "ÇOCUĞUN SAĞLIĞI - DÜNYANIN GELECEĞİ" adıyla yayımlanan mesajının çevirisiyle Doç. Dr. Tümerdem'in İstanbul Halk Sağlığı Eğitim Komitesi adına yazdığı "ULUSLARARASI ÇOCUK YILI VE ÇOCUKLARIMIZ" adlı yazıyı aşağıda bilginize sunuyoruz.

Hangi düzeyden ve hangi açıdan bakılırsa bakılsın, sorun korkunçluğunu sürdürüyor. Ve insan özellikle memleketimizdeki duruma baktıkça bugün yok etmede varılan hız ve güç düzeyine var etmede de ulaşabilmenin özlemini tüm sabırsızlığıyla duyuyor.

Nizamettin ÖZBEK

I. ÇOCUĞUN SAĞLIĞI - DÜNYANIN GELECEĞİ:

Sağlığın ve yaşam kalitesinin temelleri çocuğun yaşamının ilk yıllarında atılır. Ancak, 1978 yılı içinde doğmuş olan 125 milyon çocuktan 12 milyonunun bir yaşını bile dolduramayacaklarını biliyoruz.

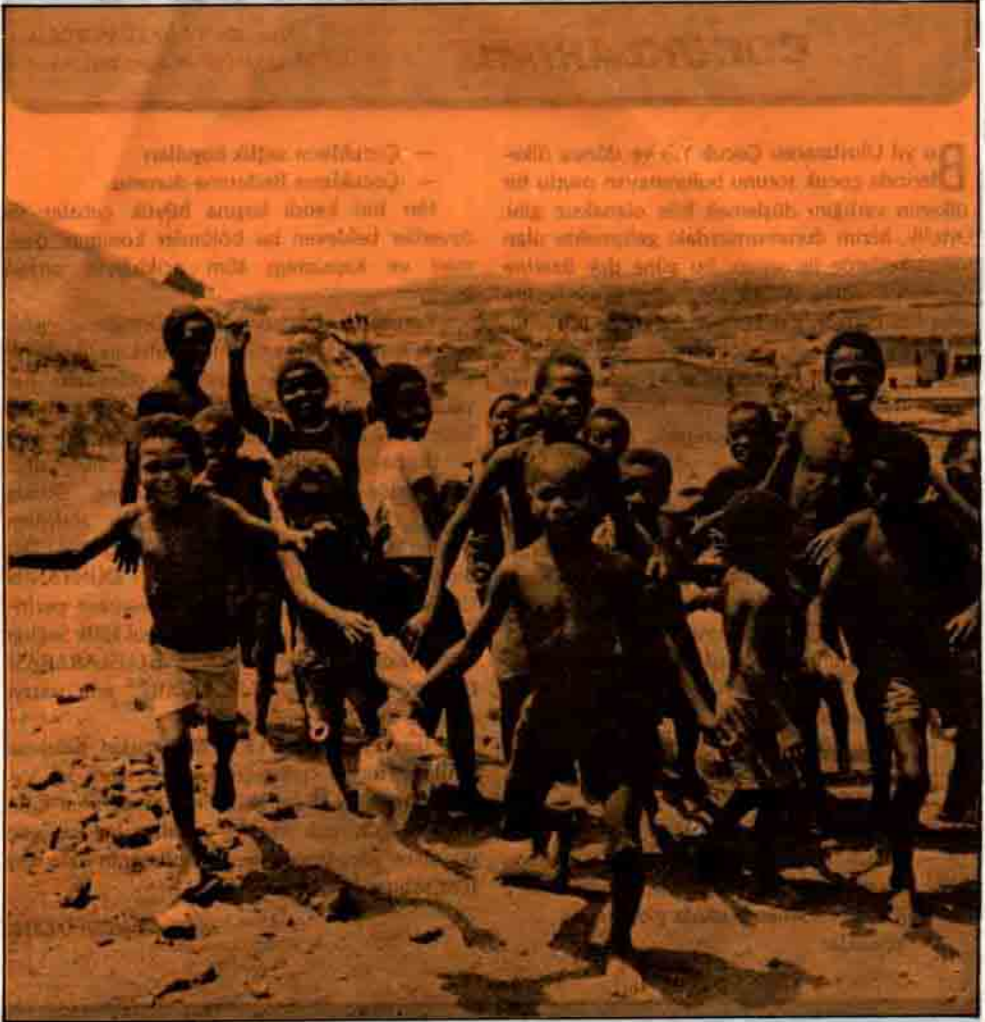
Bu trajik insan yaşamı yitirimleri, özellikle gelişmekte olan ülkelerde, buzdüğünün ancak görülebilen bölümünü oluşturuyor; içinde bulunduğu ortam koşullarının uygun olmayışı yüzünden, yaşayan çocukların pek çoğu iyi bir

sağlığa kavuşamayacaklar ve gizli güçlerini tüm olarak geliştiremeyeceklerdir.

Bugün yeryüzünde yaşayan yaklaşık bir buçuk milyar çocuktan 1.200.000'i ya da yüzde seksen biri gelişmekte olan ülkelerde, çocuk kötü beslenme, hastalık, konut yetersizliği, içilebilir su azlığı, pislik ve yetersiz sağlık servisleri gibi koşulların belirgin olduğu ortamlarda bulunuyorlar. Daha başlangıçta böyle bir handikapla yola

çekten, son birkaç on yıl boyunca elde edilen deneyler bize, sağlık servislerinin etkili olabilmeleri için soyut olarak değil, toplam kalkınma çabasının genel çerçevesinde ve sosyo-ekonomik gelişmeye katkıda bulunan birbirlerine bağımlı başka güçlerle de uyumlu biçimde ele alınmaları gerektiğini göstermiştir.

Bu milyonlarca çocuğun karşı karşıya buldukları üzücü durum nedeniyle 1979 Uluslararası

çıkaran bu çocukların toplumsal ve ekonomik gizli güçlerini tümü ile ortaya koyabilmeleri olanaksızdır ve bir süre sonra onlar da sıra kendilerine geldiğinde sağlık durumları kötü çocuklar doğuracaklar ve kısır döngünün sürüp gitmesine katkıda bulunacaklardır.

Bu bitip tükenmek bilmeyen ağlatının nedenleri sağlık servislerinin de çok ötesindedir. Ger-

çekten, son birkaç on yıl boyunca elde edilen deneyler bize, sağlık servislerinin etkili olabilmeleri için soyut olarak değil, toplam kalkınma çabasının genel çerçevesinde ve sosyo-ekonomik gelişmeye katkıda bulunan birbirlerine bağımlı başka güçlerle de uyumlu biçimde ele alınmaları gerektiğini göstermiştir.

Bu milyonlarca çocuğun karşı karşıya buldukları üzücü durum nedeniyle 1979 Uluslararası Çocuk Gününü tüm toplumsal kalkınma örgütlerine bir uyarı gönderme olanağı olarak seçmiş bulunuyoruz. Dünya Sağlık Örgütü'nün 30. Genel Kurul Toplantısında ve son olarak Alma-Ata Uluslararası Temel Sağlık Bakımı Konferansında 2000 yılına kadar sağlık ereklerini saptamışlardır.

1979 ile 2000 yılları arasında doğacak çocuklar bu yüzyılın bitiminde yeryüzünde yaşayanların üçte birini aşkın bir dilimini oluşturacaklardır.

Bu nedenle tüm ilgililerin, günümüzde doğan çocuklara en iyi bakım olanaklarını güvence altına alabilmek için gecikmeksizin eyleme geçmeleri gerekecektir.

Bu eylemin başarılı olabilmesi için olanaklardan en yoksul ve hastalığın etkilerine en açık grupları oluşturan anne ve çocuklara sunulacak temel sağlık bakımını ele almamız ve bireylerin, ailelerin ve toplumların sağlık ve refah alanlarındaki rolleri üzerinde durmamız zorunlu oluyor.

Öte yandan, bugünün çocuklarının sağlığını koruma çabalarında alışlagelmiş, geleneksel yöntemlerin başarılı olamayacaklarını anımsamamız gereklidir. Bu nedenle sağlık servislerine ayrılan kaynakların eşit olarak dağılımını, ulusal ve uluslararası olanaklardan tümüyle yararlanılmasını, geleneksel sağlık bilim ile bu bilimin uygulayıcılarının yaratıcı bir yaklaşım benimsemeye yönlendirilmesi, sağlık teknolojisinin yerel koşullara uyumlandırılması için yeni araştırma ve geliştirme çalışmalarına ve yeryüzünün bütün ülkeleri arasında daha sıkı bir işbirliğini sağlamak zorundayız.

Gelişmiş ülkelerin kimi varlıklı toplumlarında ise başka tür sorunlar ortaya çıkmaktadır. Refah toplulukları ortasında açık adacıklarının varlığı yanında çocuğun horlanmasından evden atılmasına değin uzanabilen kötü bir psiko-sosyal ortamla, toksikomani ile, yasalara kafa tutma eğilimleri ile ve son olarak da suç dalgaları ile

karşılaşıyoruz. Bütün bunlar çocuğun eğitiminde ailenin rolündeki köklü değişimlerle sıkı sıkıya ilintilidir. Gelişmiş ülkelerde geleneksel eğitim türü yerini giderek ailenin profesyonel ya da yarı profesyonel birey ve kuruluşlara bağlanması eğilimine bırakmaktadır. Oysa, toplumun ve ailenin rolleri arasında uygun bir dengeyi sağlamamız, ailenin kendi bireylerinin ve özellikle de çocukların sağlığı ve eğitimi bakımından kendi kendine yeterliğine erişmemiz gerekmektedir.

Aile yaşamında geleneksel biçimlerde bir gelişmenin taşıdığı kaçınılmaz niteliğe karşın her toplum, örneğin emzirme gibi değerli gelenekleri koruma konusunda çaba göstermelidir. Geçmişin olumlu sonuçlarından yola çıkılarak yapılacak gelişmelerin de en olumlu sonuçları vereceğini unutmamalıyız.

Birleşmiş Milletler Örgütü 1979'u çocukların refahını sağlayacak, ekonomik ve toplumsal kalkınmayı hızlandırmak için girilen büyük çabalar çerçevesinde alınacak çocuk sorunları programlarının büyük önemini vurgulayabilmek amacıyla Uluslararası Çocuk Yılı olarak saptamıştır. Uluslararası Çocuk Yılı ve Uluslararası Sağlık Günü çerçevesi içinde girilecek etkinliklerin, günümüzdeki önemli çocuk sorunlarına ve çocukların gereksinmelerine daha bilinçli olarak bakılmasına yol açacak uygun bir sosyo-politik iklim yaratacağına, çocuğun sağlığı ve refahı bakımından sürekli ve sistemli bir eylem için gereken itici gücü sağlayacaklarına kuşku yoktur.

II. ULUSLARARASI ÇOCUK YILI VE ÇOCUKLARIMIZ :

"Bu yıl Uluslararası Çocuk Yılı ve dünyada çocuk sorunu olmayan bir ülke yok. Kuşkusuz bir yıl boyunca ne yapılırsa yapılsın, tüm dünya çocuklarının sorunları çözülmemiz, ama dik-katı onlara çekmek ve bütün dünyada en çok ilgi gösterilmesi gereken bir konu olduğunu bir kez daha vurgulamak için bir olanaktır bu yıl. İnsanlık geleceği için çocuklara en iyi koşulları sağlamaya borçlu saymalıdır kendini. Çünkü çocuk, gelecektir. Dünya çocukları ırkı, dili, milliyeti, ülkesi ne olursa olsun her türlü özel bakım ve korunmadan yararlanmalı, özgür, savaşız, huzurlu ve mutlu, bir kelime ile, normal bir ortamda, ahlâk ve toplum kurallarına ters düşmeyen sağlıklı bir düşünce ve yönelim sağlayacak bir biçimde yetiştirilmelidir.

Anneler, babalar, öğretmenler ve tüm sorumlulara sesleniyoruz! Çocuklarımız her türlü ko-

şullar altında korunması gerekli değerli varlıklarımızdır. Bugünden yarına uzanan yaşam yollarında onları ümutlarımızı layık, Büyük Ata'mızın "yurtta barış, dünyada barış" ilkesini benimsemiş, insan haklarına saygılı olarak yetiştirelim. Çocuklarımızın bedensel, ruhsal, sosyal tam bir iyilik halinde olmaları; sakat ve hasta olmamaları bizim elimizdedir.

Gelecekte yerimizi güvenle devredebileceğimiz çocuklarımızı tam sağlıklı yetiştirelim. Günümüzde çocuk olduğumuzu unutmayalım. Onlara mutlu bugün ve yarınları hazırlayalım.

Büyük Ata'mız çocuğa değer veren ilk devlet adamıdır. Onun çizdiği yolda yürüvelim: Çocuk bayramlarımızı, diğer Millî ve Dinî Bayramlarımızla birlikte törelerimize göre canlandıralım, güçlendirelim. Tanrı çocuklarımızı korusun.